

Titelblad

Modul 12 – Socialt arbejde – Vidensbasering og udvikling

Opgavetitel: Tværprofessionelt samarbejde på tværs af professioner

Omfang: 21.943 anslag

Afleveringsdato: Torsdag den 24. september 2015

Vejleder: Grit Niklasson

Gruppe nummer: 50

Studieretning: 7. semester, socialrådgiver

Uddannelsessted: Aalborg Universitet

Forfattere:

Christina Brix

Malene Vendelbo Nielsen

Indholdsfortegnelse

Titelblad	1
Det tværprofessionelle samarbejde	3
Afgrænsning og problemstilling	3
Foreløbig problemformulering.....	5
Problemstillingens relevans for socialrådgiverfaget og socialt arbejdes praksis	5
Overvejelser om videnskabsteoretisk metoder og perspektiver.....	5
Metodisk tilgang	8
Fremskaffelse og anvendelse af empirisk materiale	8
Teorivalg og anvendelse	9
Axel Honneth – Anerkendelsesteori.....	9
Kommunikationsteori.....	9
Jens Guldager – Helhedssyn.....	9
Tværprofessionelt samarbejde.....	10
Overvejelser om analysestrategi	10
Refleksioner over designets kvalitet og konsistens.....	10
Foreløbig litteraturliste.....	12

Det tværprofessionelle samarbejde

Udsatte børn og unge er et stort fokusområde inden for socialt arbejde og derfor ønsker vi i vores projekt at tage udgangspunkt i et emne, der har stor betydning for denne målgruppe.

For at hjælpe udsatte børn og unge, skal der opnås et helhedssyn af familiens problemstillinger, før der kan findes en ideel løsning på disse. Derfor er det vigtigt, at de forskellige professioner omkring familien, har et godt tværprofessionelt samarbejde.

Vi har i vores projekt valgt at have fokus på dette tværprofessionelle samarbejde. Vi ønsker at undersøge samarbejdet mellem myndighed og institution. Både lærere, pædagoger og socialrådgivere er vigtige fagpersoner, når det handler om at kunne arbejde tværprofessionelt med udsatte børn og unge. I arbejdet med at opkvalificere kommunens tiltag om forebyggende indsatser er det derfor vigtigt, at der skabes en god arbejdsrelation, hvor alle parter deler en fælles forståelse for hinandens roller og arbejdsopgaver.

I forbindelse med dette, er det relevant, at vi opnår en forståelse af hvorfor det tværprofessionelle samarbejde kan være vanskeligt i nogle tilfælde. Vi ønsker at undersøge, hvorledes negative forforståelser kan have betydning herfor, således at disse ikke opstår som barrierer i samarbejdet. Ydermere vil vi undersøge, om der er kommunikationsproblematikker, når de forskellige fagpersoner skal indgå i et samarbejde omkring udsatte børn og unge. Vi ved, at en fælles og god kommunikation fremstår, som et vigtigt element, når der arbejdes på tværs af fagligheder, da kommunikation skaber grundlag for en fælles forståelse af et problem.

Selvom flere undersøgelser tyder på, at et tværprofessionelt samarbejde er løsningsmodellen og der er lavet lovmæssige ændringer til fordel for samarbejdet, kan man til stadighed opleve problemer med at få det tværprofessionelle samarbejde til at fungere optimalt. Vi har både i studiesammenhæng og praksis oplevet, at det ikke fungerer og har især bidt mærke i, at vores forforståelser for hinanden i praksis, kan have stor betydning for et fælles samarbejde, eftersom vi ikke ved nok om hinandens arbejdsopgaver. Det undrer os, at vi ikke har bedre kendskab til hinandens områder, når vi arbejder så tæt sammen og derfor ønsker vi undersøge det nærmere.

Afgrænsning og problemstilling

Det undrer os, at når der ligger meget viden, er mange undersøgelser og der er mange personer, der siger noget omkring det tværfaglige, tværsektorielle og tværprofessionelle arbejde samt det, at vi

skal kunne skabe den helhedsorienterede indsats, at vi til stadighed kan opleve i praksis, at det nogle steder kan være meget problemfyldt at skulle samarbejde på tværs af professioner.

Vi ved, at det tværprofessionelle samarbejde kan berøre mange forskellige fagpersoner, men vi vælger at tage udgangspunkt i den socialfaglige sektor og den pædagogiske sektor. Vi har oplevet i praksis og gennem en tværprofessionel camp på vores studie, at pædagoger og lærer, er de fagpersoner, vi har størst samarbejde med og derfor er det dem, vi vil bruge som informanter.

Som en del af studiet, indgav vi i en tværprofessionel camp med både lærerstuderende og pædagogstuderende. Det undre os, at vi ved denne camp oplevede negative forståelser og rygter om hinandens professioner hvilket skyldes, at vi reelt set ikke vidste ret meget om hinandens fag og arbejdsopgaver. Denne camp, var ment som et forsøg på at imødekomme problemet, men trods samarbejdet der, oplever vi stadig i praksis, at vi mangler viden om hinandens fagområder. Det undre os, at det ikke er gjort mere for, at vi får kendskab til hinandens fag, da vi mener at større indsigt i andre fagområder, vil give mulighed for at undgå negative forforståelser. Desuden undre det os, at der kan være så store frustrationselementer omkring det tværprofessionelle samarbejde, at nogle parter decideret forsøger at undgå kommunikationen med den anden part, omkring deres fælles problemstilling.

Vi mener, at det er relevant at inddrage viden om, at vi, som fagpersoner, skal kunne samarbejde med andre fagpersoner. Vi mener, at det er vigtigt, at dette samarbejde fremgår tydeligt, så der ikke hersker nogen tvivl om at de professionelle arbejder sammen for, at kunne belyse alle sider af familiens problematikker, for på den måde at finde den bedste løsning. Det handler dermed ikke om hvem af de fagpersonerne, der har lederrollen, myndigheden eller den største autoritet i samarbejdet, men nærmere om hvorledes der bedst muligt kan skabes et godt samarbejde, hvor der arbejdes på tværs af hinandens banehalvdele. Hvis det tværprofessionelle samarbejde fungerer godt, vil alle fagpersonerne have en rolle, som de hver især skal opfylde i arbejdet. Dermed vil der ikke opstå konflikter i forhold til hvem der har *magten* eller hvem der har lederrollen i samarbejdet.

Foreløbig problemformulering

Hvordan kan mulige kommunikationsproblematikker imødekommes i det tværprofessionelle samarbejde, når der arbejdes for en tidlig indsats omkring udsatte børn og unge.

Problemstillingens relevans for socialrådgiverfaget og socialt arbejdes praksis

Vi mener, at denne problemstilling er relevant for socialrådgiverfaget, da vi i vores virke, som socialrådgivere skal kunne samarbejde med mange forskellige faggrupper. Desuden er det altafgørende for en sag, at dette samarbejde fungerer optimalt, så indbyrdes konflikter eller kommunikationsbarriere ikke får betydning for sagens fremgang. Vi mener derfor, at det er yderst problematisk hvis der ikke bliver skabt et godt tværprofessionelt samarbejde faggrupperne imellem.

Vi ønsker at finde ud af hvordan, vi som kommende socialrådgivere, kan være med til at fremme det gode tværprofessionelle arbejde, så vi på tværs af faggrupperne formår at skabe en helhedsorienteret indsats omkring udsatte børn og unge. Vi ønsker at undersøge hvordan kommunikationen er mellem faggrupperne og om denne eller manglen på samme kan forbedres, så vi får en bedre forståelse for hinandens fag og arbejdsområder. Vi vil undersøge om negative forforståelser påvirker vores syn på hinanden i en sådan grad, at det er problematisk for vores samarbejde og om vores åbenhed overfor andre professioner i den forbindelse bliver mindsket.

Problemstillingen fremstår relevant for socialt arbejdes praksis, da det er vigtigt, at der er en vis enstemmighed i arbejdet så familien, der arbejdes omkring får en enslydende og respektfuld feedback fra alle faggrupper. Hermed formår et tværprofessionelt samarbejde at undgå modsatrettede udtalelser til barnet og familien og er derfor med til at mindske risikoen for, at familien mister deres tiltro til fagpersonerne.

Overvejelser om videnskabsteoretisk metoder og perspektiver

Videnskabsteori er en vigtig del af et projekt, da det er en måde at betragte praksis på. Videnskabsteori handler om hvad virkeligheden er og hvordan vi kan erkende den. Når vi bruger videnskabsteori, er det en måde at reflektere over fundamentet på den viden vi har.

Vi vil i projektet bruge den fænomenologiske metode og den hermeneutiske metode samt hermeneutisk fænomenologi, som indeholder delelementer fra begge metoder. Når vi vælger flere videnskabsmetoder, har vi større mulighed for at reflektere over vores undersøgelser omkring det tværprofessionelle samarbejde og disse refleksioner kan have stor betydning for vores valg af teorier.

Den fænomenologiske metode studerer mennesker og oplevelser, ud fra menneskets egne synspunkter og erfaringer af hvordan virkeligheden er. Derfor er det, som forsker ikke nødvendigt at fortolke på oplevelserne, da disse forstås ud fra hvorledes mennesket fortæller, at han eller hun oplever dem. I fænomenologien er der nogle helt centrale begreber, som blandt andet livsverden og hverdagsliv. Disse begreber holder fokus på, at det er menneskets oplevelser der er i spil og ikke vores fortolkninger af dem. Når vi vælger at bruge denne metode, er det på baggrund af vores interesse i at få en forståelse, frem for en forklaring af det tværprofessionelle samarbejde. Denne forståelse vil vi forsøge at opnå gennem vores informanternes forståelser, perspektiver og erfaringer. Informanternes virkelighedsopfattelse er en vigtig viden for vores projekt og vi vil forsøge at forstå deres viden, uden at lade den påvirke, af vores egne forforståelser. På den måde, sætter vi vores egen viden og kendskab i baggrunden, så vi forstår informanternes oplevelser i deres rene form, ud fra deres synspunkt og ikke vores eget. (Jacobsen & Pringle, 2008)

I den hermeneutiske metode sker der en læring gennem vores fortolkninger. Det vil sige, at meningen i materialet først opstår, når der er sket en fortolkning af materialet. Sandheden fremstår dermed på baggrund af fortolkningen og derfor er fordomme og forforståelser en uundgåelig forudsætning. Den hermeneutiske metode fortolker informantens fortælling og sætter den ind i et samlet billede, så den ikke står alene. I metoden bliver analysen bragt et skridt videre og i arbejdet kommer vi tættere på informantens virkelighedsopfattelse. I analysen sammenkobler vi denne virkelighedsopfattelse til teorier og til vores egne antagelser og forforståelser. (Jacobsen & Pringle, 2008)

Hermeneutisk fænomenologi er en videnskabsmetode, som er en blanding af den hermeneutiske og den fænomenologiske metode. Denne metode har til formål at skabe en helhedsorienteret tolkning af problemstillingen, med fokus på at bevare hovedtrækkene. Metoden er relevant i vores projekt, da vi ønsker at få en indsigt i forskellige fagpersoners oplevelser af det tværprofessionelle samarbejde. Informanternes oplevelser vil vi derefter tilkoble relevant teori og empiri og sidst vores egne fortolkninger, for at forstå helheden i problemstillingen. (Jacobsen & Pringle, 2008)

Gennem ovenstående videnskabsmetoder, er det vigtigt at vi får en viden om hvordan de forskellige fagpersoners menneskesyn er, for bedst muligt at kunne forstå hinanden, når vi arbejder tværprofessionelt. Desuden er det vigtigt, at vi har viden om hvad det tværprofessionelle samarbejde indebærer, så vi ved hvordan vi bedst muligt skaber en god sagsgang for de udsatte børn og deres forældre.

I den forbindelse efterspørger problemstillingen viden om, hvordan vi kommunikerer med andre fagpersoner på en professionel måde, så der ikke opstår kommunikationsproblematikker og der ikke bliver skabt en barriere for samarbejdet. Kommunikationen er vigtigt i det tværprofessionelle samarbejde, da en dårlig kommunikation kan give anledning til en sagsgang, der ikke er fyldestgørende og derfor kan påvirke det udsatte barn og dets forældre på længere sigt.

I udformningen af vores projekt forventer vi at få en viden om, at det tværprofessionelle samarbejde ikke fungerer optimalt. Vi forventer at få informationer om, at kommunikationsmæssige problematikker og negative forforståelser har stor betydning for dette. Vi forventer desuden at få en viden om, hvordan myndighed og institution møder hinanden i det faglige rum, når de skal arbejde sammen.

I forbindelse til ovenstående, ønsker vi at skabe empiri, som vi kan analysere og fortolke på. Vi anvender her, den hermeneutiske metode, til at skabe fortolkninger og forståelser af empirien ved hjælp af teoretikere. Vi vil foretage interviews gennem den fænomenologiske metode, så vi ikke lader vores egne forforståelser og oplevelser påvirke resultatet. I disse interviews af fagpersoner, vil vi være opmærksomme på at vores spørgsmål muligvis vil kunne skabe problemer mellem myndigheden og institutionen og derfor kan der opstå en risiko for, at informanterne ikke fortæller, hvis de oplever problemer i det tværprofessionelle samarbejde.

Vi ønsker desuden at anvende forskningsresultater eller anden empiri, som kan være relevant for vores problemstilling og vi vil i den forbindelse være opmærksomme på, om resultater fra tidligere undersøgelser vil være mulige at overføre til vores problemstilling. Endvidere vil vi anvende teoretikere til at analysere på den kommunikation og den anerkendelse, der opstår mellem faggrupper i praksis.

Metodisk tilgang

Vi ønsker at arbejde induktivt, med en kvalitativ tilgang. Gennem tilgangen vil vi benytte os af interviewundersøgelser, da vi på denne måde vil få et indblik i og oplysninger omkring informanternes egne oplevelser, hvordan de forstår sig selv og andre i det tværprofessionelle samarbejde. Vi vil udforme en interviewguide med delvist strukturerede spørgsmål, således at vores temaer er fastlagte på forhånd, men rækkefølgen af vores spørgsmål er åben og der er mulighed for at følge vores informanter. Samtidigt giver det mulighed for en åben samtale hvor nye emner kan tages op.

Da vi som kommende socialrådgiver, skal arbejde sammen med andre professioner, har vi valgt, som udgangspunkt, at interviewe en socialrådgiver fra en familieafdeling, da det er udsatte børn og unge samt deres familie, der er vores fokus punkt. Vi vil ligeledes interviewe lærer eller pædagoger, som skal samarbejde med en myndighedsperson, her socialrådgiveren, i sager omkring udsatte børn og unge. På den måde er der lagt op til et interview, hvor begge sider af det tværprofessionelle samarbejde kan belyses. For os er det vigtigt, at vi interviewer fagpersoner fra samme kommune, da det er samarbejdet på tværs af professionerne, der er omdrejningspunktet for vores projekt. Informanter fra samme kommune vil kunne give et helhedsblik på det tværprofessionelle samarbejde og således vil interviewguiden kunne specificeres til den valgte kommunes sagsgang og organisatoriske tilgang. Hvis informanterne er fra forskellige kommuner, mener vi ikke at kunne lave et sammenligningspunkt mellem myndighed og institution, da det ikke er sikkert, at de forskellige kommuner har samme organisationsopbygning.

Når vi har indsamlet vores empiriske materiale, vil vi, alt efter hvad vores data vil vise, se på om det vil være hensigtsmæssigt at fokusere på systemteori eller kommunikationsteori som analyseværktøj.

Fremskaffelse og anvendelse af empirisk materiale

Vi vil i undersøgelsen udspørge informanter fra samme kommune, så vi får mest mulig kendskab til det fælles samarbejdet, fra flere sider. Vi vil anonymisere vores informanter og vi vil ikke videregive de oplysninger, som de deler med os, da oplysningerne anvendes udelukkende til projektet og efter eksamens afslutning vil blive destrueret.

Det er vigtigt for os, at der ikke er nogen genkendelse af informanterne i vores projekt, derfor har vi overvejelser omkring at teksten, af interviewene bliver udformet således, at informanternes identitet

bliver sløret. Dette kan gøres ved, at undlade at beskrive forhold, som kan være indikatorer for genkendelighed f.eks. ved at anvende fiktive navne, i stedet for informanternes egne. Det er dermed vigtigt, at der gøres overvejelser om hvilke ændringer, der kan foretages uden at det får konsekvenser for tekstens meningsindhold, da det er vigtigt, at vi bibeholder det eksistentielle. (Thagaard, 2014)

Teorivalg og anvendelse

Vi har foreløbig udvalgt nedenstående teorier og teoretikere til vores projekt, da vi mener de er nødvendige for at forstå vores problemstilling. Dog har vi på vores litteraturliste valgt at medtage litteratur på andre teorier og teoretikere, da vi forventer at yderligere teorivalg, udvælges på baggrund af vores interviews.

Axel Honneth – Anerkendelsesteori

Vi har valgt at bruge denne teori, da vi mener at det er vigtigt med anerkendelse i det tværprofessionelle samarbejde. Det er vigtigt at vi anerkender hinandens professioner, men det er også vigtigt at vi anerkender hinandens arbejde, for at kunne skabe et godt samarbejde. Axel Honneth arbejder med tre anerkendelsessfære: *Privatsfæren*, *Den Retslige Sfære* og *Den Solidariske Sfære*. Disse tre sfære, relaterer sig det til som det enkelte menneske opnår ved anerkendelse. (Harder & Nissen, 2011)

Kommunikationsteori

Da fagpersoner kan have hvert deres synspunkt på en sag, er det vigtigt i et godt samarbejde, at man har en god professionel kommunikation. Det er vigtigt, at alle fagpersonerne i en gruppeaktivitet fokuserer på et fælles mål. Gennem forskellige kommunikationsteorier vil vi se på, hvordan fagpersoner kan få den optimale kommunikation med hinanden, når der arbejdes tværprofessionelt, i den tidlige indsats med udsatte børn og unge.

Jens Guldager – Helhedssyn

Vi har valgt, at bruge Guldagers helhedssyn, da han definerer helhedssynet som tværfagligt og flerfagligt. Tværfaglighed er vigtigt, for at få en grundig sagsgang hvor man kommer hele vejen rundt om barnet og får informationer fra alle samarbejdspartnere. Alle fagpersoner er specialister inden for hver deres område og har fokus på forskellige aspekter ved en sag. Derfor er det vigtigt for helhedssynet, at vi kan arbejde tværprofessionelt. (Ejrnæs & Guldager, Helhedssyn og forklaring, 2014)

Tværfagligt samarbejde

Det tværfaglige samarbejde er nødvendigt i det moderne samfund. Det er en vigtighed at få personer med forskellige kompetencer og fagligheder til at arbejde sammen, som en tværfaglig enhed, så familien får en helhedsorienteret sagsgang. Da vi i vores projekt har valgt at have fokus på det tværfaglige samarbejde mellem myndighed og institution og vi vil derfor benytte os af forskellige teoretikere der siger noget om dette. Vi vil blandt andet benytte os af: Kirsti og Per Lauvås, Morten Ejrnæs og Andy Højholdt.

Overvejelser om analysestrategi

Som analysestrategi har vi overvejelser omkring at bruge *ad hoc* som en analysemetode, da denne er en meningsfuld, strategisk og hensigtsmæssig kombination af analysestrategier. Der er ingen standardmetoder til analyse af vores indsamlede data. Derfor kan vi læse vores interview igennem og få skabt et helhedsindtryk og måske finde frem til nogle udsagn, der tyder på forskellige holdninger af vores problemstilling eller fremsætte en dybere fortolkning af nogle specifikke udsagn. Gennem vores analyse vil vi arbejde hermeneutisk, for på den måde at inddrage teori og egne erfaringer i fortolkningen af vores empiri.

Refleksioner over designets kvalitet og konsistens

Vi har valgt at have fokus på det tværfaglige samarbejde mellem myndighed og institution. Derved er det den socialfaglige og pædagogiske sektor, der er i fokus. Derfor vil vores informanter være fagpersoner som enten er lærere eller pædagoger, da det er dem, der er mest sammen med børn og unge i deres arbejde. I arbejdet med udsatte børn og unge er det disse fagpersoner vi, som myndighed og socialrådgiver, vil komme til at arbejde sammen med, derfor mener vi at det er dem, der kan give os mest viden omkring det tværfaglige samarbejde.

Vi har valgt at lave en kvalitativ undersøgelse med interview, da vi mener at vi på den måde, vil kunne få indblik i informanternes egne oplevelser og forståelser og have mulighed for at stille uddybende spørgsmål og få et velbegrundet svar under interviewet. Ligeledes vil der være mulighed for at gå i dybden med vores emne. Ulempen ved den kvalitative metode kan være, at den ofte er meget tidkrævende og den viden vi opnår ikke nødvendigvis kan generaliseres. Den mest optimale

udformning af et projekt ville være at benytte sig både af kvalitativ og kvantitativ forskning, da man på denne måde vil kunne finde ny og interessant viden, som kan være med til at finde årsag og sammenhæng i problemstillingen. På grund af tidspress har vi vurderet, at dette ikke kan lade sig gøre. Derfor benytter vi os udelukkende af den kvalitative metode.

Gennem den kvalitative undersøgelse, vil vi benytte os af den fænomenologiske metode, for på den måde at sætte vores egne forforståelser i parentes og så vidt muligt ikke påvirke informanterne. Når vi har indsamlet vores empiri, vil vi gå mere hermeneutisk til værks gennem analysen, således at vi fortolker på vores data før vi skaber en mening og konklusion. På den måde vil arbejde med metoden hermeneutisk fænomenologi. Vi vælger denne metode, da vi gerne vil have vores informanters egne oplevelser og forståelser, men samtidigt godt ved, at det er svært for os at holde vores forforståelser helt i baggrunden og derfor vil de komme til udtryk i analysen.

Foreløbig litteraturliste

- Boolsen, M. W. (2006). *Kvalitative analyser- at finde årsager og sammenhænge* (1. udg.). Hans Reitzels Forlag.
- Eide, T., & Eide, H. (2009). *Kommunikation i praksis - relationer samspil og etik i socialfagligt arbejde* (1. udg.). Klim.
- Ejrnæs, M. (2006). *Faglighed og tværfaglighed* (2. udg.). Akademisk Forlag.
- Ejrnæs, M., & Guldager, J. (2014). *Helhedssyn og forklaring* (1. udg.). Akademisk Forlag.
- Guldager, J., & Zeeberg, B. (2012). *Udsatte børn - et helhedsperspektiv* (2. udg.). Akademisk Forlag.
- Harder, M., & Nissen, M. A. (2011). *Helhedssyn i socialt arbejde* (1. udg.). Akademisk Forlag.
- Hermansens, M., Løw, O., & Petersen, V. (2009). *Kommunikation og samarbejde - i professionelle relationer* (2. udg.). Alinea.
- Hutchinson, G. S., & Oltedal, S. (2006). *Modeller i socialt arbejde* (2. udg.). København: Hans Reitzels Forlag.
- Højholdt, A. (2013). *Tværfprofessionelt samarbejde i teori og praksis* (1. udgave 3. opslag udg.). Hans Reitzels Forlag.
- Jacobsen, M. H., & Pringle, K. (2008). *At forstå det sociale - sociologi og socialt arbejde* (1. udg.). Akademisk Forlag.
- Just, E., & Nordentoft, H. M. (2012). *Tværfaglig praksis* (1. udg.). Hans Reitzels Forlag.
- Lauvås, K., & Lauvås, P. (2013). *Tværfagligt samarbejde - Perspektiv og strategi* (2. udg.). Klim.
- Thagaard, T. (2014). *Systematik og indlevelse* (1. udg.). Akademisk Forlag.
- W., B. P. (2013). *Kommunikation og skabelsen af sociale verdener* (1. udg.). Dansk Psykologisk Forlag.